

Enderrocs i bastides

El cor del passejant —si passejar fos encara possible a Girona, ciutat literalment envaïda de vehicles— va de sorpresa en sorpresa, de sobresalt en sobresalt. Cauen com jocs de cartes les construccions de poca altura —i de molts anys—, per donar pas a estandaritzats blocs de pisos, construïts a altura "legal" màxima. Els especuladors immobiliaris deuen tenir dibuixat un mapa estratègic per resseguir implacablement els possibles solars "malaguanyats". L'amuntegament, ja proverbial en la Girona moderna, s'acabarà d'arrodonir. Tindrem, finalment, una ciutat uniforme i compacta.

Els espais reservats, municipals o institucionals (Maristes, plaça de la Constitució, Parc Central, etc.), estan de panxa enlaire, progressen poc o no progressen gens. Les iniciatives privades, per la "dinàmica" del mercat, van a tota marxa.

Si hom consulta algun àlbum de fotografies del primer terç de segle, els testimoniatges de Fargnoli, per exemple, el sobresalt pot ser d'infart. On és aquella Girona, un pèl romàntica i rònega, però enormement singular, forta, irrepètible?

És cert que les transformacions urbanes, i les pseudorestauracions han tingut lloc en diversos períodes recents, d'altra banda ben detectables; però, actualment, en nom d'estranyes rivalitats polítiques i de no tan estranyes apetències capitalistes, l'ofensiva depredadora és de talla, definitiva. Existeix encara Girona?

ENRIC MARQUÈS

URBANISME

El Castell del Montgrí, salvat

Ben aviat podrem veure acabades les obres de consolidació del Castell del Montgrí que es varen iniciar aquest estiu després de molts anys d'espera. Cal que ens en felicitem perquè aquestes obres eren absolutament imprescindibles, ja que els llamps, les pluges, les gelades, les tramuntanades i les bretolades estaven produint una degradació progressiva del castell.

El Castell del Montgrí, construït en els últims anys del segle XIII per ordre de Jaume II en el marc del seu conflicte amb el comte d'Empúries, és un monument singular entre els castells empordanesos. El 1324, en què morí sense descendència l'últim comte d'Empúries, el Castell del Montgrí ja havia perdut la seva funcionalitat com a obra de guerra.

La singularitat del Castell del Montgrí no la defineix solament la seva història sinó també la seva situació, la seva determinació del paisatge empordanès. El castell —deia Pla— "és un element tan inseparable de la visió de l'Empordà, del panorama de l'Empordà mirat des de qualsevol lloc, que constitueix el botó de la roda de la comarca, la flor de pedra d'aquest país".

Aquest valor de símbol que té per a tots els empordanesos aquest castell, més enllà del seu origen en enfrontaments entre empordanesos, i l'autenticitat absoluta de l'obra que s'ha conservat condicionen la seva necessària consolidació.

Potser el material emprat —totxo massís de formigó vist—, el color blanquinós que dona a l'obra nova, contrasta amb la pedra original fins i tot quan contemplem el castell des de la plana. Amb tot, l'essencial s'ha fet: conservar la silueta empordanesa del castell i no confondre el que és autèntic amb l'obra de consolidació, i, a més, s'ha fet amb un sistema de transport del material —amb helicòpter— que no ha suposat la construcció de cap mena de pista, que hauria tingut un impacte molt negatiu sobre el paisatge del futur parc natural.

Ara, només ens resta esperar la neteja del paratge, una senyalització discreta però amb bona informació i que els acabats no comportin massa afegits i el Castell del Montgrí conservi aquell aire de misteri que deia Pla que havien de tenir tots els castells.

MIQUEL BOFILL

HISTÒRIA

Anna Maria Dalí, amiga de Lorca

La inauguració de l'escultura "Homenatge a García Lorca" que va tenir lloc a Cadaqués el passat 25 de setembre té una significació que va més enllà de l'homenatge que en el marc de la Cinquena Trobada d'Artistes de Cadaqués es va voler fer al poeta granadí. Amb aquest acte Cadaqués va recuperar públicament la gran amiga de Lorca, la tercera cara del triangle Lorca-Dalí, la germana del pintor Anna Maria.

Anna Maria Dalí va deixar el seu refugi cadaquesenc per dipositar un ram de flors al monument que Josep Maria Subirachs va treballar en basalt de Castellfolit de la Roca. Al Llané, just davant la casa on viu reclosa Anna Maria, el monòlit que reflecteix el rostre de García Lorca porta gravades les paraules "Cadaqués, en el fiel del agua y la colina", el primer vers de l'Oda a Salvador Dalí que ha deixat immortalitzat el pas de García Lorca per la vila a final dels anys vint mercès als dos germans Salvador i Anna Maria Dalí.

L'homenatge a l'amic tristament desaparegut ha servit també perquè Anna Maria Dalí hagi fet ofrena pública a l'Ajuntament de Cadaqués de l'arxiu de premsa que posseïa del seu germà Salvador. Un arxiu del qual ja és dipositari l'ajuntament i del qual es farà efectiva la donació un cop s'hagi redactat un document notarial amb les voluntats de la donant. Una donació similar l'ha fet al museu García Lorca de Fuentevaqueros, poble natal del poeta, que va enviar una representació a l'homenatge encapçalada pel seu alcalde, Francisco Martín.

Però sobretot ha servit l'homenatge, organitzat per l'ajuntament amb la col·laboració de la Diputació de Girona, per apropar Anna Maria Dalí al poble de Cadaqués, a l'Empordà i al món. Després de molts anys, quasi bé vint, la il·lustre cadaquesenca ha aparegut de nou en públic. Cadaqués ha recobrat, mercès a la imperiosa atracció de Federico, la seva primera dama.

ALFONS GUMBAU

HOMENATGE